

Estudi Serveis Socials

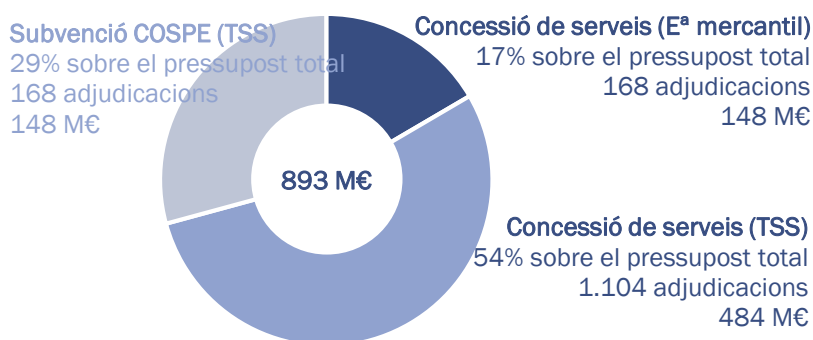
Anàlisi per identificar el paper
del Tercer Sector Social com a
agent de provisió de la Cartera
de Serveis Socials

La Taula d'Entitats del Tercer Sector Social ha impulsat l'elaboració per part de Tandem Social de l'Estudi per identificar el paper del Tercer Sector Social com a agent de provisió de la Cartera de Serveis Socials. Identificar quin pes té el Tercer Sector Social en la provisió dels Serveis Socials, així com visibilitzar el valor afegit que hi aporta, per tal de proposar iniciatives i reivindicant mesures que permetin incrementar el seu pes i impacte en la provisió de serveis.

Resum executiu de l'estudi

L'objectiu de l'estudi és analitzar el paper del Tercer Sector Social com a agent de provisió de la Cartera de Serveis Socials, establerta en base a la Llei 12/2007, d'11 d'octubre de serveis socials. Més concretament, l'estudi es centra en els serveis socials especialitzats inclosos en les prestacions de serveis.

Anàlisi de la situació

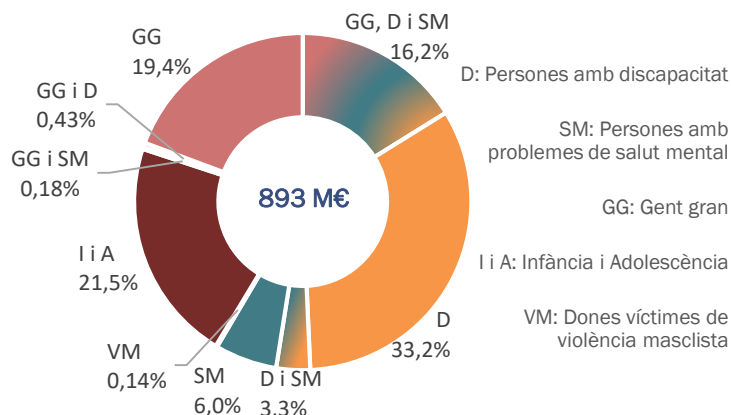
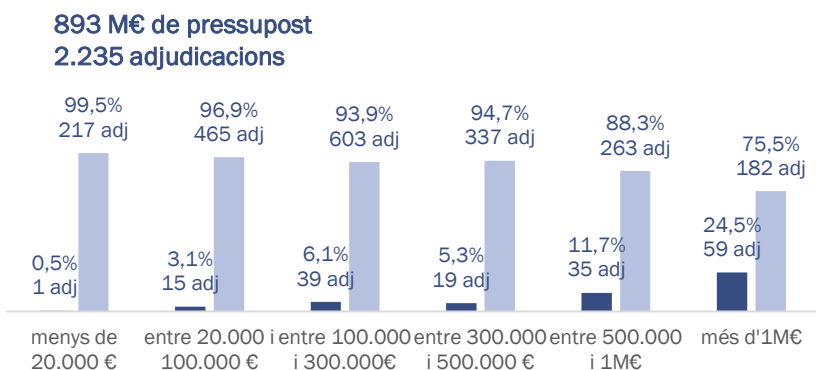
Un 71% de l'import total analitzat¹ s'atorga via concessions de serveis i un 29% via subvencions COSPE

De forma global s'atorga el 83% de l'import total a entitats del TSS i el 17% de l'import total a l'empresa mercantil.

El Tercer Sector Social es presenta com l'alternativa de prestació de serveis de la Cartera en tots els trams econòmics d'adjudicació tot i que va perdent pes de forma gradual a mesura que l'import de les concessions incrementa.

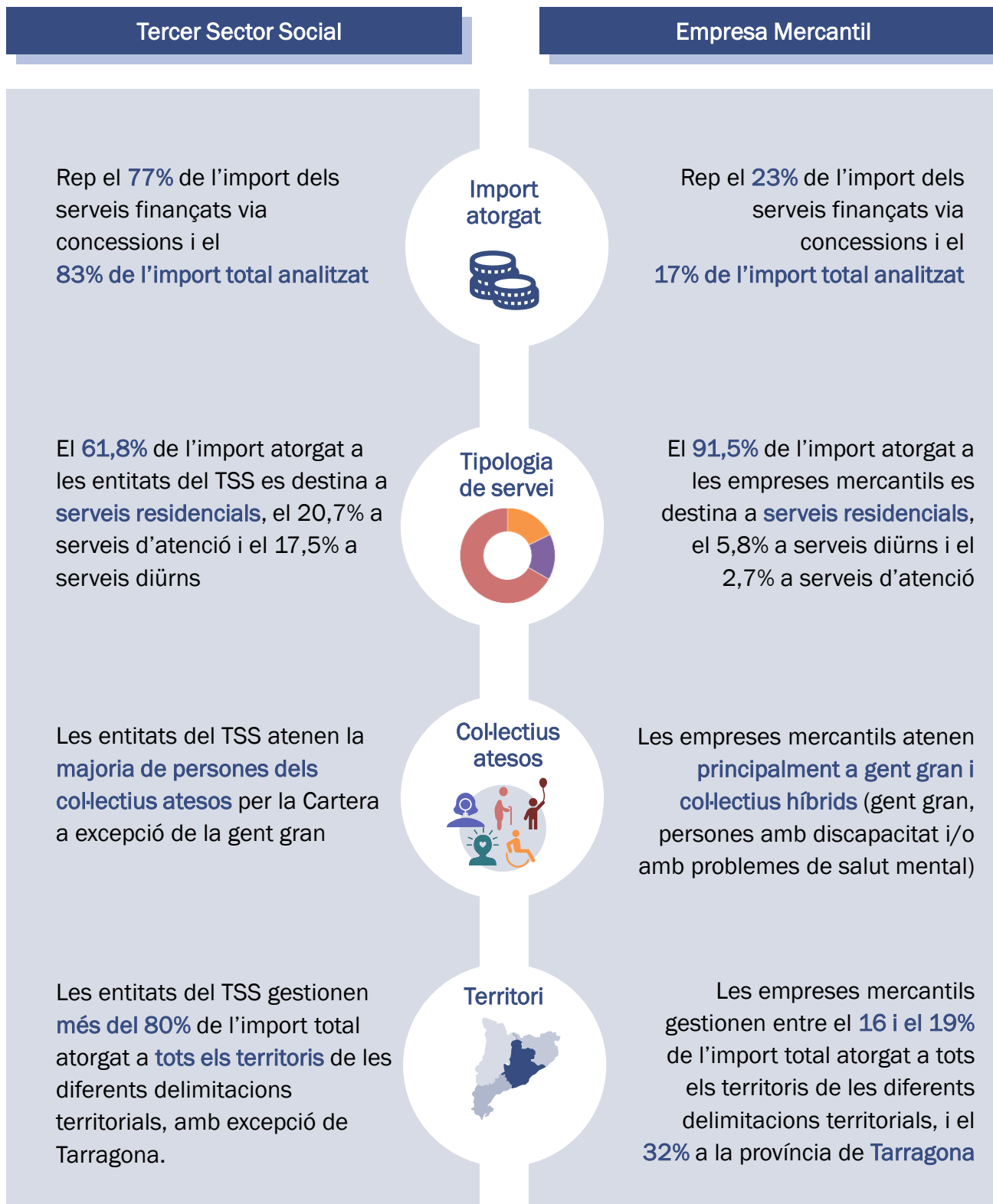
Els col·lectius a qui va destinat un major pressupost són el de persones amb discapacitat (33,2%), els infants i adolescents (21,5%) i la gent gran (19,4%)

El 20% dels serveis van dirigits a més d'un col·lectiu.

¹ Les dades analitzades estan extretes de les resolucions per a la concessió de serveis de la Cartera de Serveis Socials 2019 i les resolucions de la Subvencions de la Convocatòria ordinària de subvencions de projectes i activitats per a entitats (COSPE) 2019, incloent únicament la línia J

En base a l'anàlisi realitzada, s'identifiquen diferències entre el Tercer Sector Social i l'empresa mercantil pel que fa la provisió de serveis de la Cartera de Serveis Socials:

Valor afegit del Tercer Sector Social

Des d'un punt de vista qualitatiu els trets diferencials del Tercer Sector Social en la provisió de la Cartera de Serveis Socials són:

- Proximitat i vincle territorial
- Participació activa de les persones en 1ª persona
- Especialització en col·lectius i territoris
- Atenció adaptada a les necessitats de les persones
- Dimensió comunitària
- Atenció i reinversió enfront distribució de dividendes
- Voluntariat en la prestació de serveis
- La nostra missió

Reptes i propostes de millora

Per tal d'incrementar l'impacte i la presència de les entitats del Tercer sector Social en la Cartera de Serveis Socials es proposen els següents reptes i les propostes de millora:

Reptes del Tercer Sector Social

- ◆ Augmentar la **capacitat d'incidir** en la Cartera de Serveis Socials.
- ◆ Augmentar el nivell de **diversificació dels serveis** oferts.
- ◆ Augmentar la **capacitat econòmica i d'inversió** de les entitats
- ◆ Fomentar la **digitalització i innovació** en el marc de les entitats
- ◆ Millorar l'**eficiència en la gestió** de les entitats.
- ◆ Fomentar processos de **millora continua** en la intervenció.

Els reptes que ha d'abordar el Tercer Sector Social es concreten en iniciatives que permetran al Tercer Sector Social assolir-los, per tal d'enfortir el sector, poder accedir a més licitacions de major volum i de serveis diversos, poder orientar millor la intervenció i poder reivindicar les necessitats del sector.

Propostes de millora per a l'Admin. Pública

- ◆ Incrementar la **dotació econòmica** de la Cartera de Serveis Socials
- ◆ Establir un **model de concertació públic-social exclusiu**
- ◆ Atorgar **concessions de menor dimensió**, facilitant-hi l'accés a entitats del TSS de dimensió petita i mitjana-petita.
- ◆ Incorporar com a **objectius estratègics de les licitacions** la territorialitat, la proximitat i la personalització dels serveis.
- ◆ Aprovar la **Ilei del TSS**, per tal d'enfortir-lo i dotar-lo d'un marc legislatiu
- ◆ Redissenyar l'enfocament de la Cartera de Serveis Socials, promovent el **model comunitari**.
- ◆ Replanificar la cartera per tal d'avançar vers un **equilibri territorial en la prestació dels serveis segons les necessitats de la població**.

Índex

01. Introducció

- 1.1. Antecedents
- 1.2. Objectiu de l'estudi i enfocament metodològic
- 1.3. Consideracions metodològiques
- 1.4. Estructura del document

02. Anàlisi de la situació

- 2.1. Repartiment econòmic
- 2.2. Distribució territorial
- 2.3. Col·lectius atesos

03. Valor afegit del Tercer Sector Social

04. Proposta d'iniciatives per a la millora del paper del Tercer Sector Social com a agent de provisió de la Cartera de Serveis Socials

05. Annexos

06. Agraïments

1

Introducció

- 1.1. Antecedents
- 1.2. Objectiu de l'estudi i enfocament metodològic
- 1.3. Consideracions metodològiques
- 1.4. Estructura del document per eix de treball

Antecedents

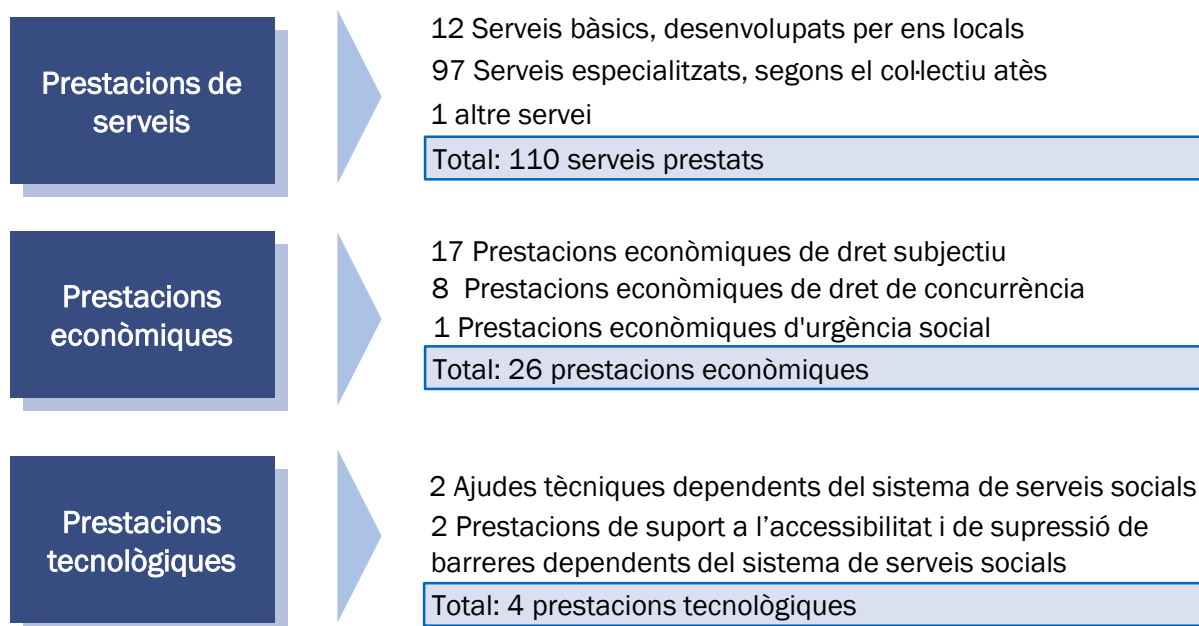
La Cartera de Serveis Socials de la Generalitat de Catalunya

El Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya presta una sèrie de serveis socials via la Cartera de Serveis Socials, en base a la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials, que és l'instrument que garanteix l'accés a les prestacions garantides de la població que les necessiti i inclou:

- Prestacions garantides
- Prestacions no garantides
- Copagament
- Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública
- Control de qualitat dels serveis
- Normativa

L'actual Cartera és de l'any 2010 i, des d'aleshores, el Tercer Sector Social ha fet diverses demandes pel que fa el seu desplegament i evolució que no sempre han quedat recollides.

Les prestacions de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública arriben a la població atesa directament o mitjançant la intervenció d'entitats que poden ser de titularitat pública o privada; en el cas de les privades, aquestes poden ser d'iniciativa social (entitats del Tercer Sector Social) o mercantils. Dins de la Xarxa o Cartera de Serveis Socials s'inclouen tres tipus de prestacions:

Els serveis de la Cartera de Serveis Socials de la Generalitat de Catalunya es poden oferir mitjançant les següents formes:

Serveis de titularitat pública amb recursos i gestió pública

La Generalitat ofereix directament aquests serveis mitjançant infraestructura, personal i altres recursos propis.

Serveis de titularitat pública amb gestió delegada

La Generalitat delega la gestió de certs serveis a entitats socials i/o a empreses mercantils per raó de la seva solvència.

Concertació de serveis que formen part de la Xarxa de serveis públics

Entitats socials privades i/o empreses mercantils acreditades per la Generalitat poden oferir serveis de la Xarxa de serveis públics mitjançant concessions d'aquests serveis.

Subvencions

Entitats socials privades reben subvencions com poden ser les destinades a la realització de programes d'interès general, amb càrrec a l'assignació tributària del 0,7% de l'IRPF de les comunitats autònomes, o les subvencions de la Convocatòria ordinària de subvencions de projectes i activitats per a entitats (en endavant COSPE).

Cal destacar que en la majoria de casos dels serveis socials bàsics i alguns d'especialitzats els executen els ens locals. El Departament de Treball, Afers Socials i Famílies estableix Contractes Programa amb cada ens local per tal que duguin a terme la provisió dels serveis socials (ja sigui a través d'entitats socials, empreses mercantils o mitjançant les pròpies administracions locals).

Per altra banda i tot i que es preveu extingir les subvencions com a format de relació entre entitats i Generalitat, algunes d'aquestes financien serveis que formen part de la Cartera de Serveis Socials com és el cas de:

- Alguns projectes assignats a les 11 línies, organitzades en 2 blocs, de les subvencions amb càrrec a l'assignació tributària del 0,7% de l'IRPF de les comunitats autònomes, de l'àmbit de polítiques socials del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.
- Els projectes assignats a la línia J², així com altres projectes d'altres línies de la COSPE.

² La línia J subvenciona programes de manteniment de serveis i establiments de serveis socials definits en l'actual Cartera de serveis socials relatius a serveis especialitzats d'atenció a les persones grans amb dependència o risc social, a persones amb discapacitat, problemàtica social derivada de malaltia mental, drogodependències o altres addiccions, afectades pel virus VIH/sida o problemàtica social i risc d'exclusió social.

Objectiu de l'estudi i enfocament metodològic

Objectiu de l'estudi

L'objectiu general de l'estudi és identificar el paper del Tercer Sector Social com a agent de provisió de la Cartera de Serveis Socials.

L'estudi planteja assolir els següents objectius específics:

- 1 Analitzar l'**estat de la situació** pel que fa la Cartera de Serveis Socials: distribució de les adjudicacions i l'import segons pressupost general, territori, col·lectius i si s'atorguen al Tercer Sector Social o a l'empresa mercantil
- 2 Incorporar el **valor afegit** del Tercer Sector Social en la provisió de la Cartera de Serveis Socials respecte l'empresa mercantil
- 3 Proposar **reptes i iniciatives** per millorar el paper del **Tercer Sector Social** com a **agent de provisió** de la Cartera de Serveis Socials
- 4 Recollir **propostes de millora** per a les **Administracions Públiques** per tal que les **entitats del Tercer Sector Social** tinguin un major pes i impacte a la Cartera de Serveis Socials

Enfocament metodològic

Per tal d'aportar el millor criteri i enriquir tant el procés d'elaboració de l'estudi com els resultats del mateix s'ha comptat amb la participació d'un grup motor³ amb federacions d'entitats socials del Tercer Sector Social que treballen en l'àmbit de la cartera de serveis socials a tot el territori català:

- Validació i seguiment tant del disseny de l'estudi com de les diferents fases de l'estudi.
- Aportació de coneixements sobre la realitat del Tercer Sector Social com a agent de provisió de la Cartera de Serveis Socials.

Grup Motor

³ Les federacions que han format part del Grup Motor són: COCARMI, Creu Roja, DINCAT, ECAS, ECOM, FEATE, FEDAIA, Federació Salut Mental Catalunya, Fundació Pere Tarrés i Fundesplai

La metodologia seguida consta de la revisió de fonts secundàries i de la creació de fonts primàries:

Fonts secundàries

- Recopilatori de **dades quantitatives públiques** sobre el finançament de la Cartera de Serveis Socials de la Generalitat de Catalunya
- Informació sobre el **grau de desenvolupament dels serveis** de la Cartera facilitada pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies
- Cens de les **entitats del Tercer Sector Social** facilitada per la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social

La informació sobre les dades quantitatives públiques sobre el finançament prové de:

- Resolucions per a la concessió de serveis de la Cartera de Serveis Socials de la Generalitat 2019
 - Resolució per a la provisió de serveis socials de l'àmbit de protecció social d'acord amb el que estableix l'Ordre TSF 223/2018 de 20 de desembre
 - Resolució per a l'adaptació de persones i entitats proveïdores de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública
 - ORDRE TSF/9/2019, de 22 de gener, de convocatòria per a l'acreditació d'entitats proveïdores de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública i per a la provisió de serveis socials de l'àmbit de l'atenció a la infància i l'adolescència
 - Resolució per a l'acreditació d'entitats proveïdores de la xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública i per a la provisió de serveis socials de l'àmbit de la violència masclista
- Resolucions de les Subvencions de la Convocatòria ordinària de subvencions de projectes i activitats per a entitats (en endavant COSPE): línia J de l'any 2019

Fonts primàries

- **Sessions de treball** amb representants de federacions d'entitats socials de la Taula del Tercer Sector Social per a consensuar els resultats esperats de l'estudi, recollir el valor afegit que aporta el Tercer Sector Social en la provisió de la Cartera de Serveis Socials i proposar millores sobre l'evolució de la Cartera de Serveis Socials així com de les pròpies entitats socials.

Consideracions metodològiques

Abast de l'estudi

El present estudi es centra en els **serveis socials** que s'inclouen en les prestacions de serveis, quedant les prestacions econòmiques i les prestacions tecnològiques fora de l'abast de l'estudi. Dels 110 serveis que conformen la cartera de serveis socials, la totalitat dels serveis bàsics (12 serveis) així com alguns dels serveis especialitzats (es desconeix el detall dels serveis concrets) són finançats mitjançant ens locals. La Generalitat de Catalunya perd la traçabilitat de la provisió d'aquests serveis un cop atorgat el pressupost, motiu pel qual aquests serveis queden també fora de l'abast de l'estudi.

Pel que fa a les **fonts de finançament de la Cartera**, s'inclouen les dades de les **resolucions per a la concessió de serveis de la Cartera de Serveis Socials 2019** i les **resolucions de la subvenció de la COSPE 2019**, incloent únicament la **línia J**. Les subvencions d'IRPF, el copagament de les persones usuàries i els contractes programa queden fora de l'abast de l'estudi per manca de dades: d'una banda, pel que fa les subvencions d'IRPF, si bé es disposa dades dels imports atorgats i dels projectes, no es disposa informació detallada de quins projectes formen part de la Cartera de Serveis Socials i, d'altra banda, no hi ha informació unificada pel que fa els contractes programa i el copagament de les persones usuàries.

Abast de l'estudi de la Cartera de Serveis Socials de la Generalitat de Catalunya

Fonts de finançament

Prestacions

Estructura del document

El document s'estructura en els següents apartats:

Anàlisi de la situació

Anàlisi dels serveis especialitzats de la Cartera de Serveis Socials, pel que fa el repartiment econòmic general del pressupost de la Cartera, la distribució territorial i els col·lectius atesos

Valor afegit del Tercer Sector Social

Valoració per part de federacions d'entitats socials del Tercer Sector Social que treballen en l'àmbit dels serveis socials representants de Catalunya del valor afegit del Tercer Sector Social respecte l'empresa mercantil

Proposta d'iniciatives per a la millora del paper del Tercer Sector Social com a agent de provisió de la Cartera de Serveis Socials

Recull dels elements de millora del Tercer Sector Social pel que fa la provisió de serveis de la Cartera així com d'iniciatives per a què el Tercer Sector Social pugui tenir més impacte i presència en la Cartera de Serveis Socials

Variables analitzades

A l'hora d'elaborar l'anàlisi de la situació i per tal d'obtenir una **visió àmplia, fonamentada i representativa de l'estat actual** de la Cartera de Serveis Socials, podent **identificar necessitats** de la població atesa i dels territoris on s'atorguen els serveis així com **reptes** del Tercer Sector Social com a agent de provisió, **s'han tingut les següents variables en compte:**

Tipologia
d'organització

Col·lectiu atès

Tipologia de
servei

Distribució
territorial

Mida de les
entitats del TSS

Tipologia d'organització

Es desagrega la informació segons si l'organització que rep l'adjudicació és una **entitat del Tercer Sector Social**, o si és una **empresa mercantil** amb afany lucratiu.

Col·lectiu atès

S'han classificat els col·lectius en:

Persones amb discapacitat	Persones amb discapacitat i Gent Gran
Persones amb discapacitat i problemes de salut mental	Persones amb discapacitat, amb problemes de salut mental i Gent Gran
Persones amb problemes de salut mental	Infància i Adolescència
Gent Gran	Dones víctimes de violència masclista

Tipologia de servei

S'han classificat els serveis de la Cartera en⁴:

- **Serveis residencials:** serveis que incloguin residències, llars, l'acollida i l'atenció integral
- **Serveis diürns:** centres de dia, centres i serveis ocupacionals i serveis de teràpia ocupacional
- **Serveis d'atenció:** serveis de tutela, centres de desenvolupament infantil i atenció precoç, serveis d'assistència i acompanyaments

Distribució territorial

Per tal de poder analitzar les diferències territorials des de diferents òptiques, podent observar així les tendències dels Serveis Socials a Catalunya, s'han tingut en compte tres delimitacions territorials⁵:

Províncies: Barcelona, Tarragona, Girona i Lleida

Barcelona ciutat i AMB sense Barcelona ciutat

Medi rural i medi urbà: el medi urbà inclou aquells municipis amb més de 10.000 habitants (població) i més de 150 hab/km² ⁶

Mida de les entitats del TSS

El cens d'entitats de la Taula del Tercer Sector Social distingeix, quant a la mida de les entitats, les següents categories, segons el pressupost de les entitats:

- **Entitats petites:** fins a 50.000€
- **Entitats mitjanes:** de 50.001€ a 500.000€
- **Entitats grans:** de 500.001€ a 5.000.000€
- **Entitats molt grans:** més de 5.000.000€

⁴ A l'Annex es detalla els serveis inclosos a cada tipologia de serveis.

⁵ S'ha emprat com a criteri la localització de l'abast territorial de l'acció de les entitats.

⁶ Domínguez Amorós M, Monllor Rico N, Simó Solsona M (2010). "Món rural i joves. Realitat juvenil i polítiques de joventut als municipis rurals de Catalunya". Col·lecció Estudis, 31. Generalitat de Catalunya.

2

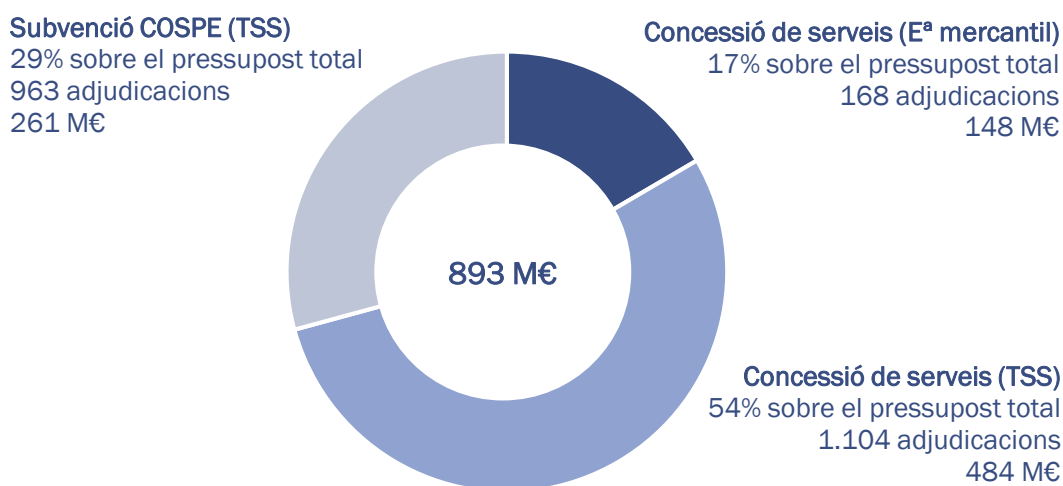
Anàlisi de la situació

- 2.1. Repartiment econòmic
- 2.2. Distribució territorial
- 2.3. Collectius atesos

Anàlisi del repartiment econòmic de la Cartera de Serveis Socials

Els 892.910.367 € adjudicats per a la provisió de serveis socials que formen part de la Cartera de Serveis Socials es distribueixen de la següent forma:

Distribució de l'import total adjudicat

El **model de finançament de la Cartera de Serveis Socials** que es gestiona directament des de la Generalitat de Catalunya mitjançant empreses mercantils o entitats del Tercer Sector Social es concentra principalment amb dos instruments:

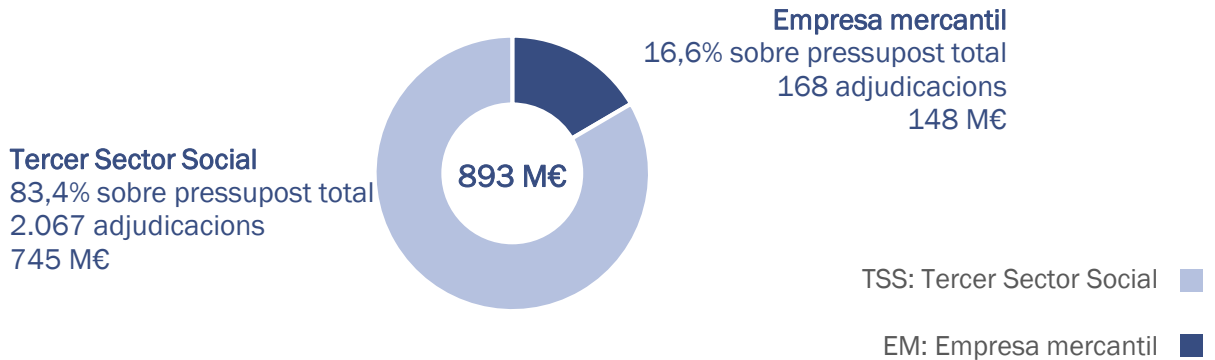
- **Concessions de serveis:** 71% de l'import d'aquesta línia de la cartera de serveis socials
- **Subvencions de la Convocatòria ordinària de subvencions de projectes i activitats per a entitats** (en endavant COSPE): 29% de l'import total

En cadascun d'aquests instruments, hi ha una **distribució diferent entre el Tercer Sector Social i les empreses mercantils**:

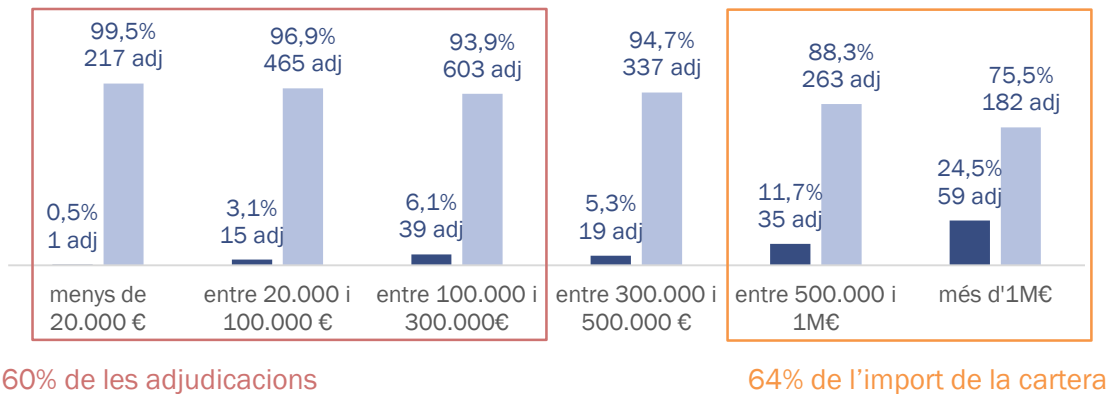
- 100% de l'import dels serveis finançats via la COSPE son gestionats per entitats del Tercer Sector Social,
- 77% de l'import dels serveis finançats via concessió s'atorga a entitats del Tercer Sector Social i un 23% a l'empresa mercantil.

De forma global, s'identifica que un 83% de l'import s'adjudica a les entitats del Tercer Sector Social i un 17% a l'empresa mercantil.

Percentatge de les adjudicacions obtingudes per les organitzacions segons import i naturalesa i import total que representen

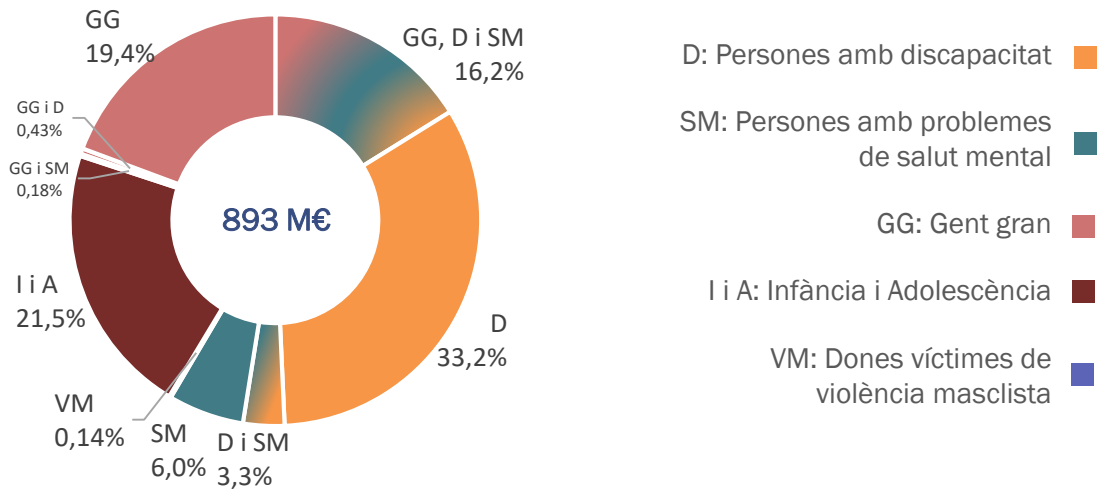

893 M€ de pressupost
2.235 adjudicacions

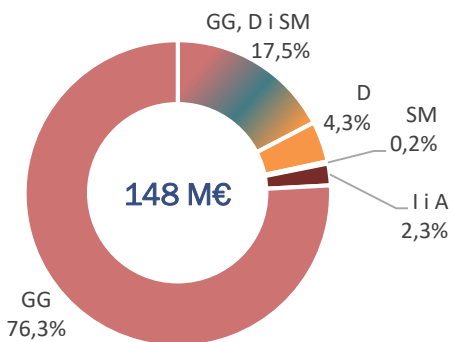
- Un 60% del total d'adjudicacions atorgades (2.235) té un import menor a 300.000 euros.
- El 64% de l'import de la Cartera (893M) es distribueix en 539 projectes de més de 500.000 euros.
- El Tercer Sector Social es presenta com l'alternativa de prestació de serveis de la Cartera en tots els trams econòmics d'adjudicació tot i que va perdent pes de forma gradual a mesura que l'import de les concessions incrementa passant de representar quasi el 100% del nombre de concessions de menys de 20 mil euros al 76% de les concessions de més d'un milió.
- Si analitzem el conjunt d'adjudicacions rebudes pel Tercer Sector Social (2.067), les de més de 500.000 euros representen un 21% del total mentre que per a l'empresa mercantil aquest percentatge és del 56% (sobre un total de 168 adjudicacions).

Distribució de l'import total adjudicat segons col·lectiu atès

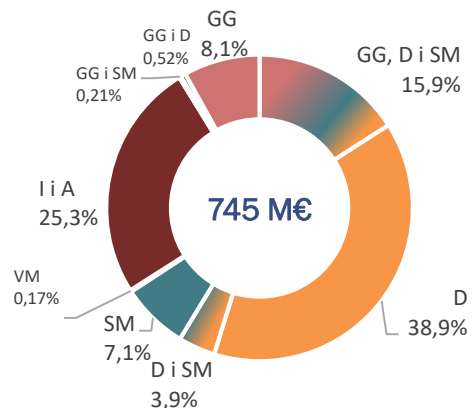

- El 33% del pressupost de la Cartera es destina a les persones amb discapacitat (s'hi destina pressupost mitjançant serveis que també van dirigits a altres col·lectius com a gent gran i a persones amb problemes de salut mental), seguit d'Infància i Adolescència (22%) i Gent gran (19% del pressupost de la Cartera, tenint altres serveis que també són per a diversos col·lectius).
- Els serveis dirigits a més d'un col·lectiu (col·lectius híbrids) representen el 20% del pressupost total de la Cartera.
- Els contractes de major volum es concentren entre els col·lectius de Gent gran i Infància i Adolescència (819.443,78€ i 570.683.48€ de mitjana per adjudicació, respectivament).
- Els contractes de menor volum es destinen als col·lectius de Dones víctimes de violència masclista i Persones amb problemes de salut mental (107.679,95€ i 175.901,39€ de mitjana per adjudicació, respectivament).

Empresa mercantil

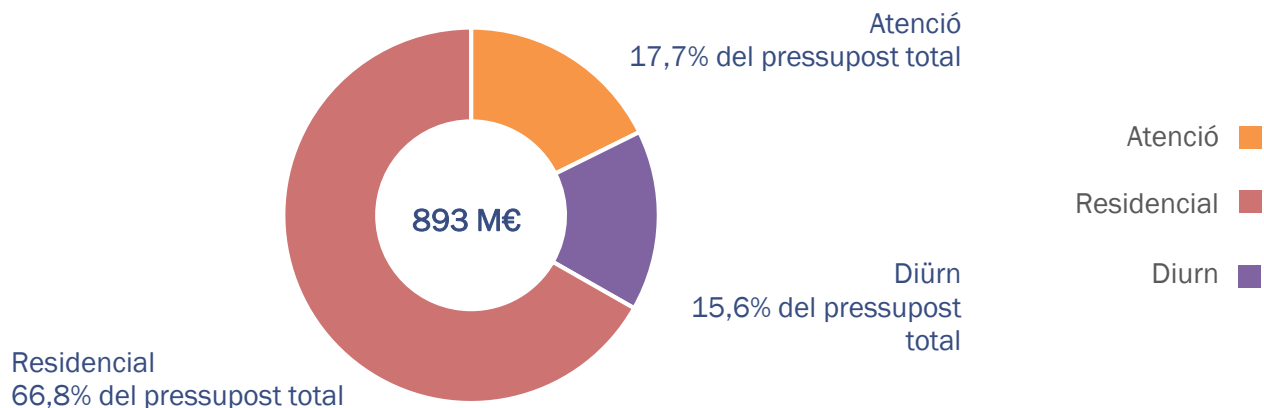

Tercer Sector Social

- L'àmbit de la discapacitat (39% de l'import atorgat al TSS) i l'àmbit de la infància i l'adolescència (25% de l'import atorgat al TSS) representen el 64% de l'import gestionat pel Tercer Sector Social.
- L'àmbit de la gent gran representa el 76% de l'import atorgat a l'empresa mercantil.

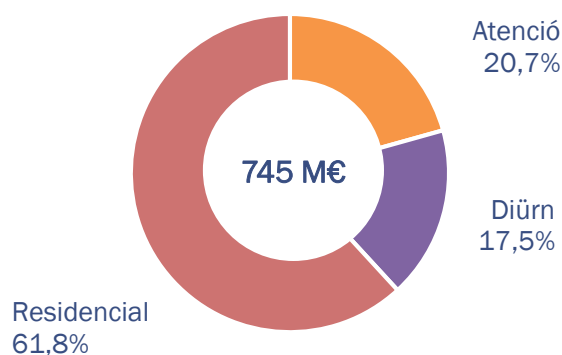
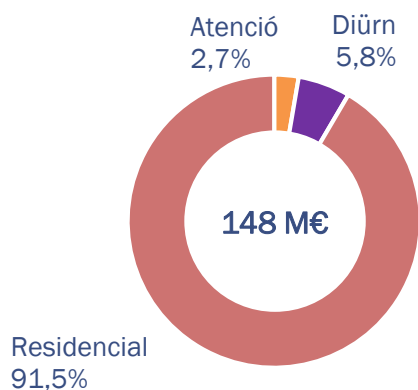
Distribució de l'import total adjudicat segons la tipologia de servei⁷

- El 67% del pressupost de la Cartera es destina a serveis residencials, seguits dels serveis d'atenció (18%) i els serveis diürns (16%).
- Els contractes de major volum es concentren en els serveis residencials (570.950 € de mitjana per adjudicació), seguit dels serveis d'atenció i serveis diürns amb (261.900 € i 236.244 € de mitjana per adjudicació, respectivament).

Empresa mercantil

Tercer Sector Social

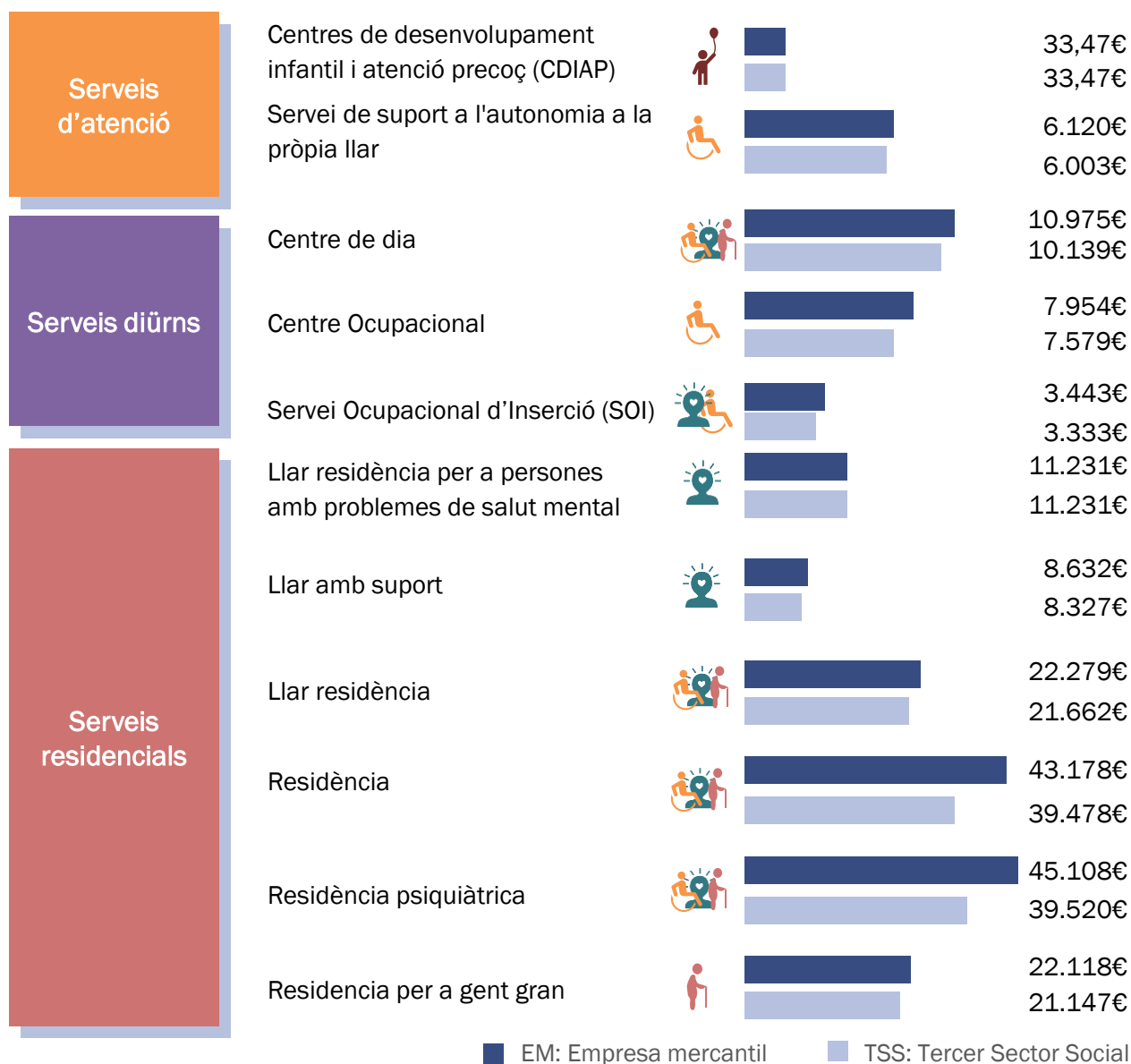

- El Tercer Sector Social es presenta com l'alternativa quasi exclusiva per a la prestació de serveis d'atenció (97% de l'import atorgat a aquests serveis) i diürns (94% de l'import atorgat a aquests serveis).
- En els serveis residencials, el pes del Tercer Sector Social és del 77% de l'import atorgat a aquests serveis amb un diferencial reduït sobre l'empresa mercantil.

⁷ A l'Annex es detalla els serveis inclosos a cada tipologia de serveis

Diferències entre tarifes: Empresa mercantil i Tercer Sector Social

Únicament es disposa informació sobre les tarifes dels serveis de la Cartera atorgats mitjançant concessió dels quals es disposa informació pel que fa l'import total atorgat així com el nombre de places i hores. A partir d'aquesta informació s'ha calculat el promig de les tarifes per plaça i, en cas dels CDIAPs, per hora. No es disposa d'aquesta informació per als serveis atorgats mitjançant la COSPE ni la resta de serveis atorgats mitjançant resolucions.

- Els serveis de CDIAP i llar per a persones amb problemes de salut mental tenen les mateixes tarifes tant si els ofereixen l'Empresa mercantil com el Tercer Sector Social. En cap cas la tarifa del Tercer Sector Social és superior a la tarifa de l'empresa mercantil.
- L'Empresa mercantil gestiona els serveis de Residència per a gent gran i Residència psiquiàtrica amb unes tarifes significativament superiors a les del Tercer Sector Social, sent les diferències d'un 4% i un 12% a favor de l'empresa mercantil, respectivament.
- En la resta de serveis, no hi ha diferències significatives entre l'Empresa mercantil i el Tercer Sector Social.

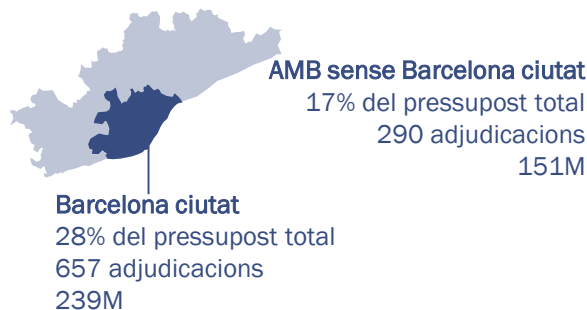
Anàlisi de la situació segons la distribució territorial

Els 892.910.367 € adjudicats per a la provisió de serveis socials que formen part de la Cartera de Serveis Socials es distribueixen de la següent forma:

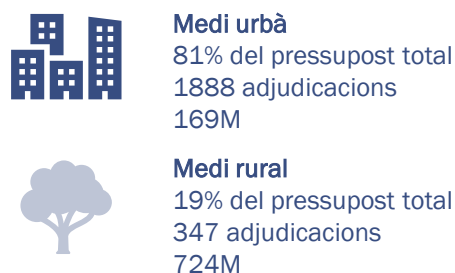
Pressupost invertit segons el territori

AMB i Barcelona ciutat

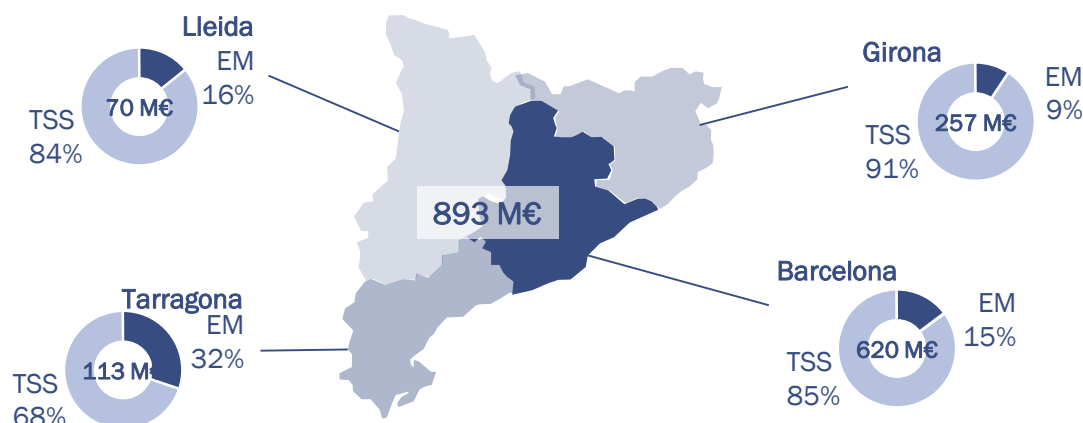

Medi rural i medi urbà

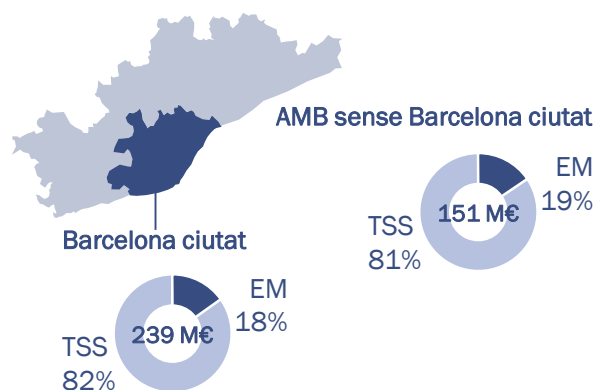

- El 70% del pressupost de la Cartera es destina a serveis a la província de Barcelona (que compta amb un 74% de la població en conjunt de Catalunya, segons dades de l'IDESCAT de l'any 2019), seguit de Tarragona amb un 13% del pressupost total (que compta amb un 11% de la població catalana). El 10% destinat a Girona, es correspon amb el 10% que representa la població gironina en conjunt a Catalunya i el 8% destinat a Lleida és lleugerament superior al que representa la seva població en conjunt (6% sobre Catalunya).
- Un 45% del pressupost de la Cartera es destina a serveis a Barcelona ciutat conjuntament amb la seva àrea metropolitana (AMB) (28% i 17% del pressupost total respectivament). En el cas de Barcelona ciutat es donaria una sobrerrepresentació en l'import atorgat respecte la proporció de població en conjunt total que representa sobre Catalunya (21%) mentre que en el cas de l'AMB sense Barcelona ciutat la proporció de l'import atorgat és inferior a la proporció de població total en conjunt que representa (21%).
- Un 81% del pressupost total es destina a serveis al medi urbà, mentre que el 19% es destina al medi rural. D'aquesta manera, la proporció del pressupost atorgat a cada delimitació territorial correspon exactament a la proporció de població en conjunt que representa cada nivell territorial.

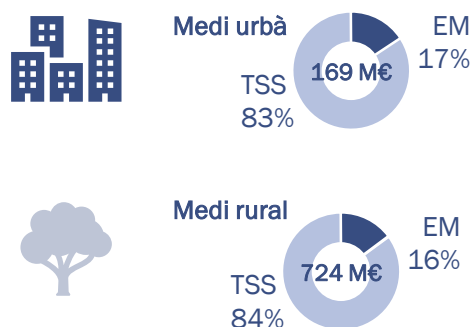
Pressupost invertit segons el territori: Empresa mercantil i Tercer Sector Social

AMB i Barcelona ciutat

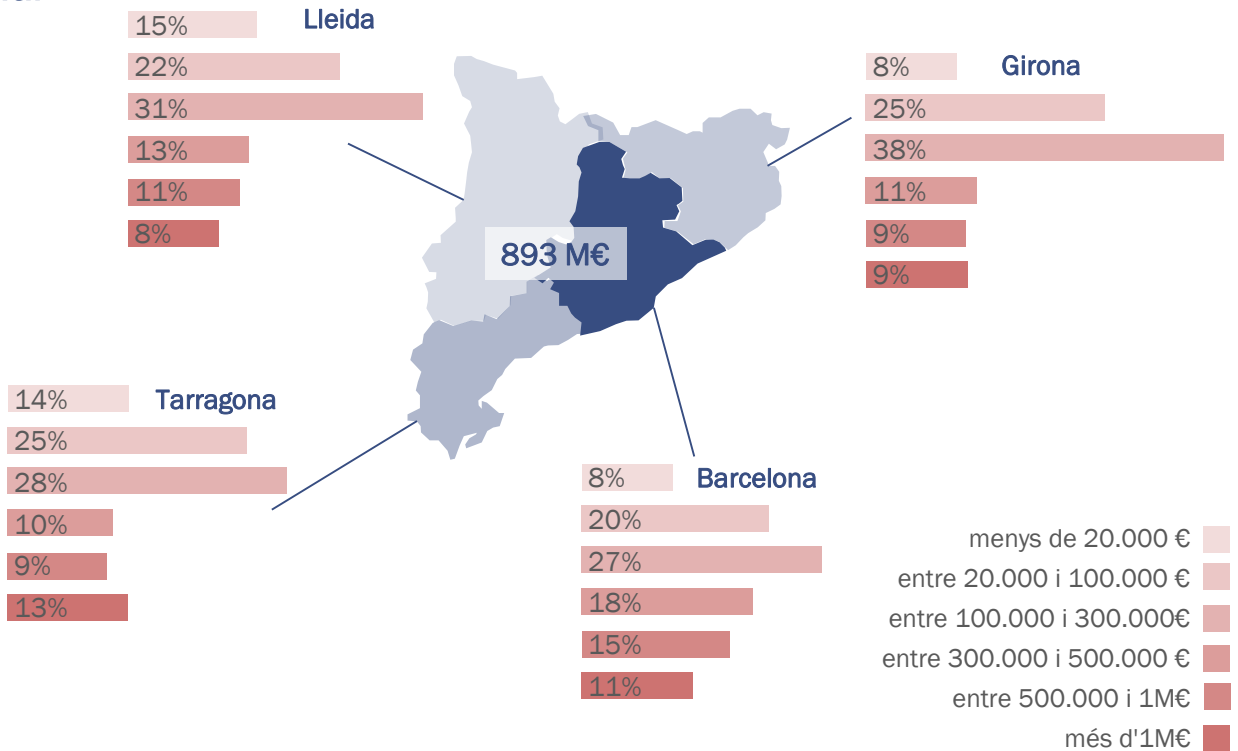

Medi rural i medi urbà

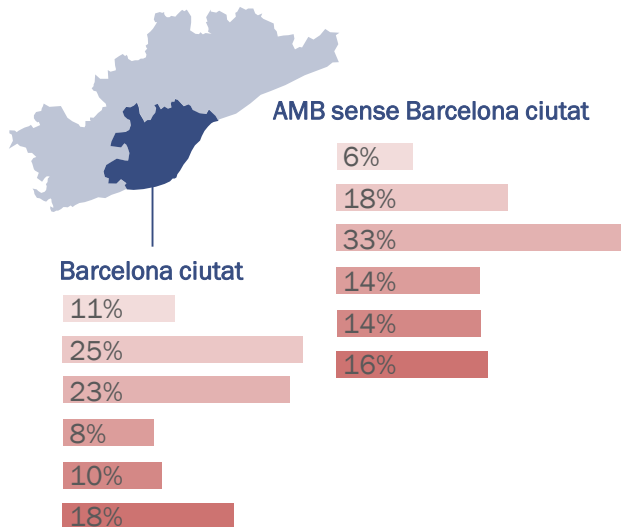

- A Barcelona (província, ciutat i AMB) i Lleida la prestació de serveis de l'empresa mercantil es situa entre el 16-19% respecte el Tercer Sector Social.
- A la demarcació de Tarragona l'empresa mercantil presenta un pes molt per sobre (32% de l'import de la Cartera d'aquest territori) del què assumeix a la resta de províncies.
- Girona es presenta com el territori amb major pes del Tercer Sector Social amb un 91% de l'import gestionat en aquesta demarcació.
- La presència del Tercer Sector Social a nivell urbà o rural és similar, no destacant diferències rellevants.
- Si analitzem el total del pressupost que rep l'empresa mercantil (148M), aquests es destinen en un 87% a les províncies de Barcelona i Tarragona, lleugerament per sobre del 82% del pressupost total que reben aquestes províncies sobre el total.

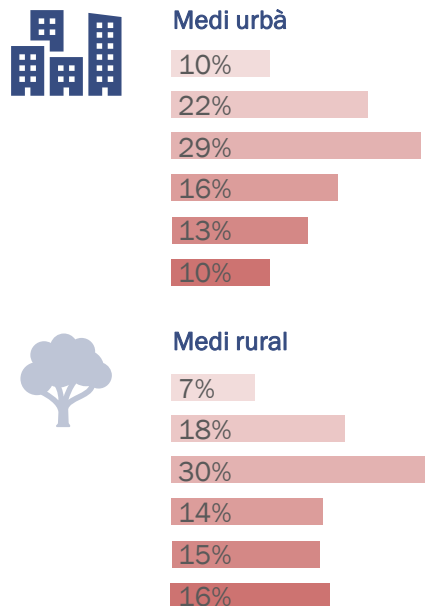
Pressupost invertit segons el territori: Empresa mercantil i Tercer Sector Social

AMB i Barcelona ciutat

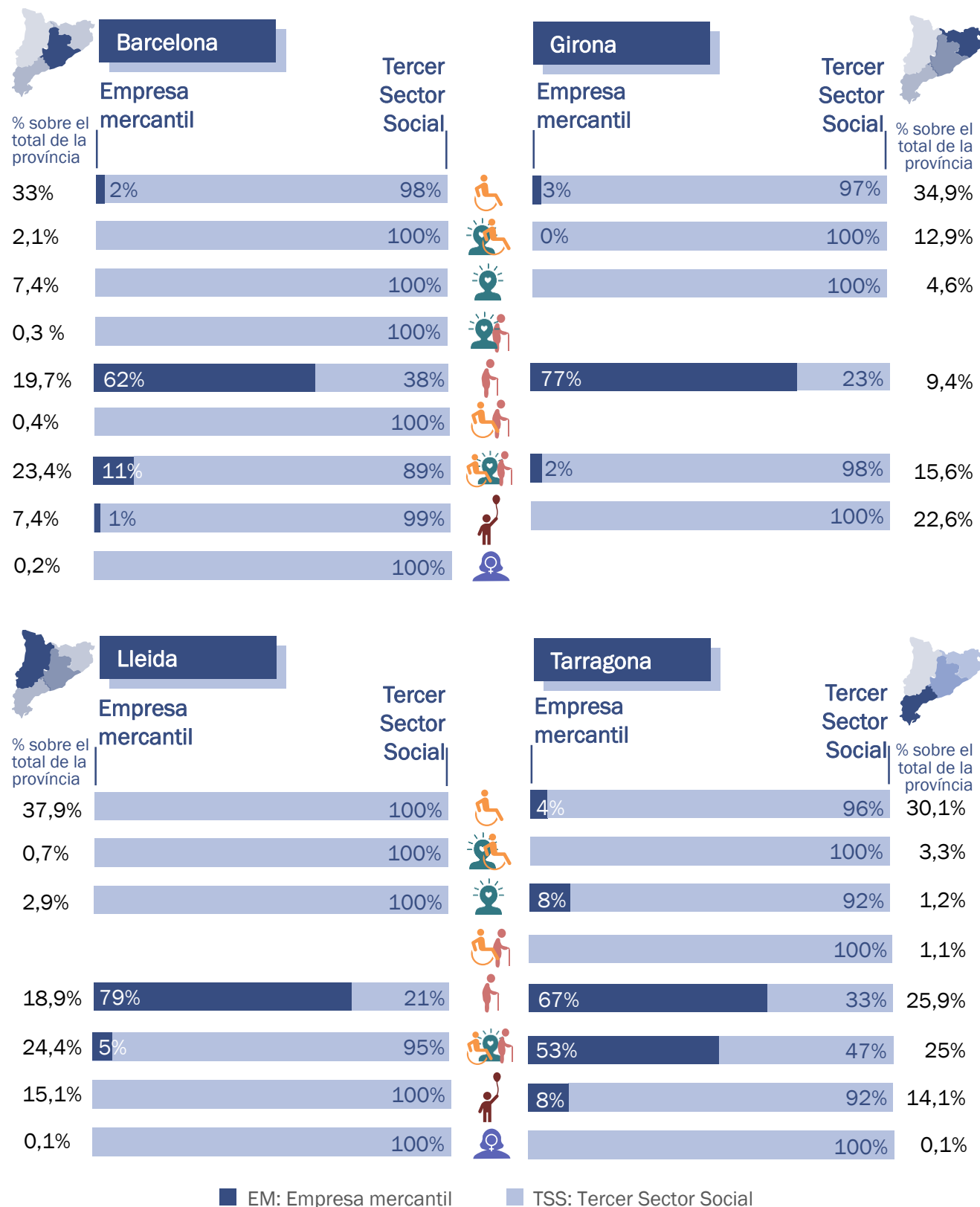

Medi rural i medi urbà

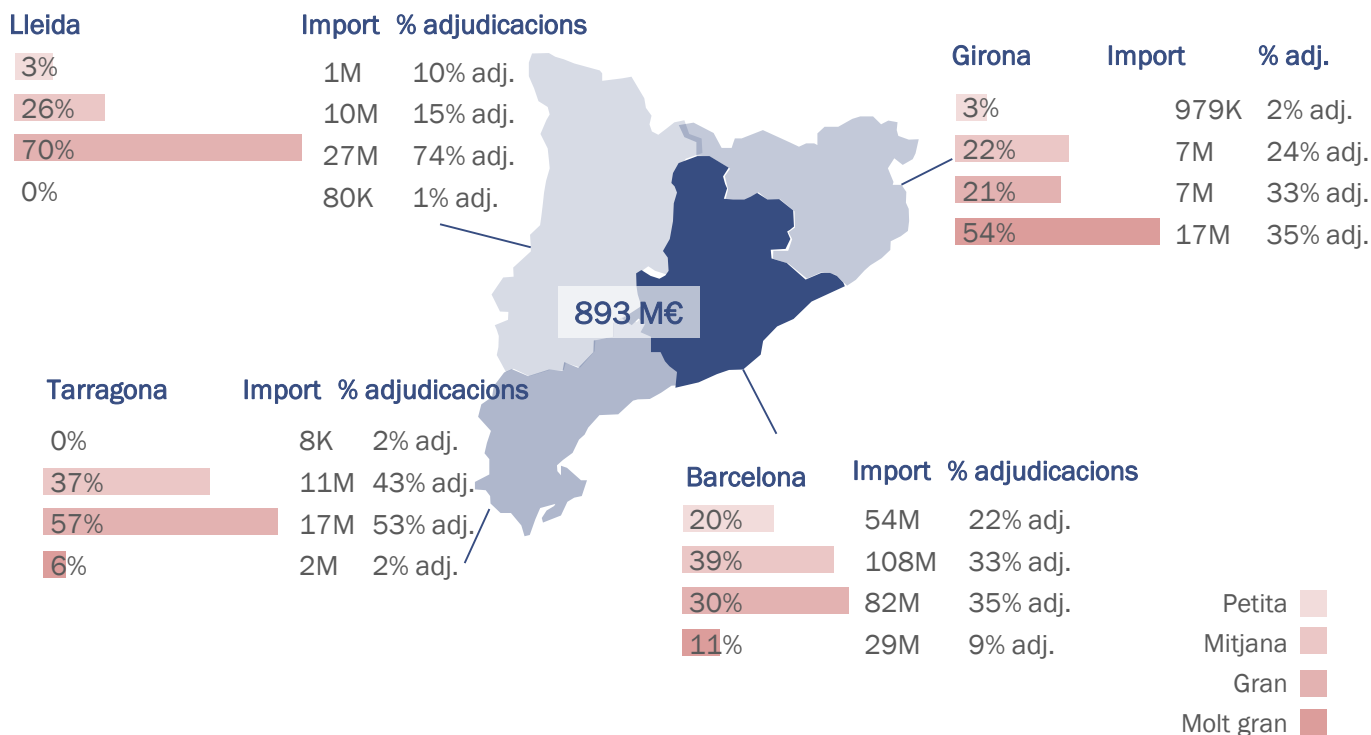
- Gairebé un 70% de les adjudicacions atorgades a Girona, Lleida i Tarragona tenen un import menor de 300.000€, mentre que aquest percentatge a Barcelona és d'un 55%.
- Les adjudicacions de més de 500.000€ es concentren a Barcelona província, que rep el 75% del total d'adjudicacions d'entre 500.000€ i 1 milió i el 68% d'adjudicacions de més d'1 milió.
- Del total d'adjudicacions atorgades al medi rural, un 31% té un import major de 500.000€ mentre que aquest percentatge per al medi urbà és d'un 23%. Aquest fet pot venir condicionat per la tipologia de serveis que hi ha desenvolupat al medi rural.
- La província de Barcelona, el medi rural i l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB) són els territoris que concentren els contractes de major volum (420.907€, 487.966€ i 519.717€ de mitjana per adjudicació, respectivament).
- La província de Lleida, el medi urbà i Barcelona ciutat són els territoris que concentren els contractes de menor volum (335.243€ , 383.255€ i 363.042€ de mitjana per adjudicació, respectivament).
- Com ja s'apuntava anteriorment, l'empresa mercantil es concentra més en els contractes de major volum, fet especialment visible a les províncies de Tarragona, a la província de Barcelona, al medi urbà i a l'AMB (1.106.831€, 871.397€, 895.259€, 980.873,€ de mitjana per adjudicació, respectivament).
- D'aquesta manera, el Tercer Sector Social es concentra en major mesura en les adjudicacions de menor import econòmic i aquests es donen sobretot a Girona, Lleida, el medi rural i Barcelona ciutat (588.225€, 708.837€, 821.091€ i 814.052€ de mitjana per adjudicació, respectivament).

Pressupost invertit segons el col·lectiu atès i territori

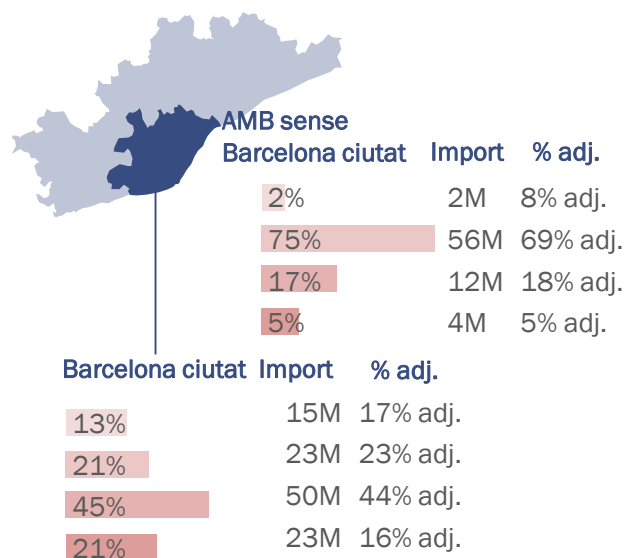

- L'empresa mercantil lidera l'àmbit de la gent gran a quatre províncies, estant el seu pes sobre el total del col·lectiu molt per sobre de la mitjana de l'empresa mercantil a Catalunya (16,6%).
- L'empresa mercantil té presència únicament en àmbits vinculats a la gent gran, la discapacitat i salut mental en les quatre províncies.
- El Tercer Sector Social es presenta clarament com a alternativa exclusiva per a la resta de col·lectius, a totes les províncies.

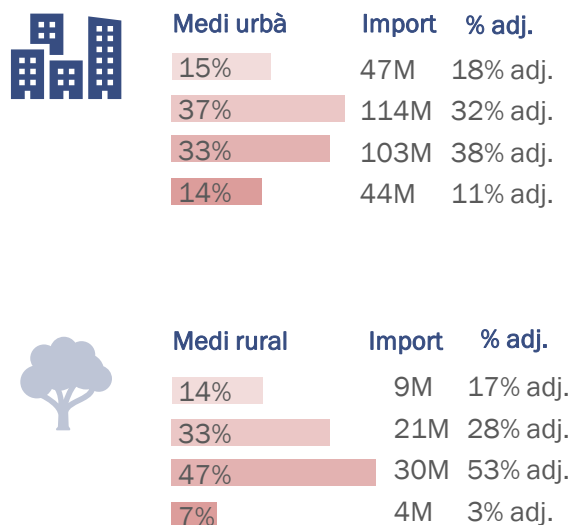
Pressupost invertit segons la mida⁸ de les entitats del Tercer Sector Social⁹ segons el territori

AMB i Barcelona ciutat

Medi rural i medi urbà

⁸ Segons el cens d'entitats de la Taula del Tercer Sector Social la mida de les entitats segons nivell pressupostari és: petita (fins a 50.000 €), mitjana (50.001 € - 500.000 €), gran (500.001 € - 5M€) o molt gran (més de 5M€).

⁹ Les entitats que formen part del cens de la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social gestionen el 47% d'adjudicacions que rep el Tercer Sector Social i el 50% de l'import atorgat al Tercer Sector Social.

- Les entitats molt grans (amb un pressupost de més de 5.000.000€) tenen una gran presència a la província de Girona, gestionant més de la meitat del pressupost atorgat a la demarcació gironina a les entitats que formen part del cens de les entitats del Tercer Sector Social. A la resta de nivells territorials no juguen un paper rellevant.
- Les entitats grans (amb un pressupost d'entre 500.001€ i 5.000.000€) estan més presents a les províncies de Lleida, Tarragona, a Barcelona ciutat i al medi rural, rebent en les dues primeres més de la meitat del pressupost atorgat a cada província a les entitats que formen part del cens de les entitats del Tercer Sector Social.
- Les entitats mitjanes (amb un pressupost d'entre 50.001€ i 500.000€), a nivell provincial, reben entre un 22% i un 39% de l'import atorgat a cada província a les entitats que formen part del cens de les entitats del Tercer Sector Social, mentre que l'AMB sense Barcelona ciutat tenen una gran presència, gestionant el 75% del pressupost del territori a les entitats que formen part del cens de les entitats del Tercer Sector Social.
- Les entitats petites (amb un pressupost de fins a 50.000€) tenen una alta presència a Barcelona província, rebent el 20% de l'import atorgat a la demarcació barcelonina a les entitats que formen part del cens de les entitats del Tercer Sector Social.

Anàlisi de la situació segons els col·lectius atesos

Les prestacions de serveis de la Cartera de Serveis Socials comprenen un total de **110 serveis** agrupats segons si es tracta de serveis bàsics, especialitzats o altres serveis. D'aquests, la totalitat de serveis bàsics (12 serveis) així com alguns dels serveis especialitzats (es desconeix el detall dels serveis concrets) queden fora de l'abast de l'estudi, ja que són finançats mitjançant ens locals i la Generalitat en perd la traçabilitat. Així doncs, el present estudi es centra en els serveis especialitzats de què se'n disposa d'informació.

Grau de desenvolupament dels serveis segons el col·lectiu atès

Segons dades del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies:

Serveis Especialitzats

1% **1/97** No existeix o no s'ha arribat a desenvolupar

Aquest servei és:

1.2.10.1. Servei de suport als familiars cuidadors/es i altres cuidadors/es no professionals

50% **48/97** No es disposa d'informació desagregada del servei

Aquests serveis són segons el col·lectiu atès:

67% Persones amb discapacitat (24/36 serveis)

50% Persones amb problemes de salut mental (4/8 serveis)

44% Gent gran (4/9 serveis)

14% Gent Gran, Pers. Amb disc o problemes de Salut Mental (1/7 serveis)

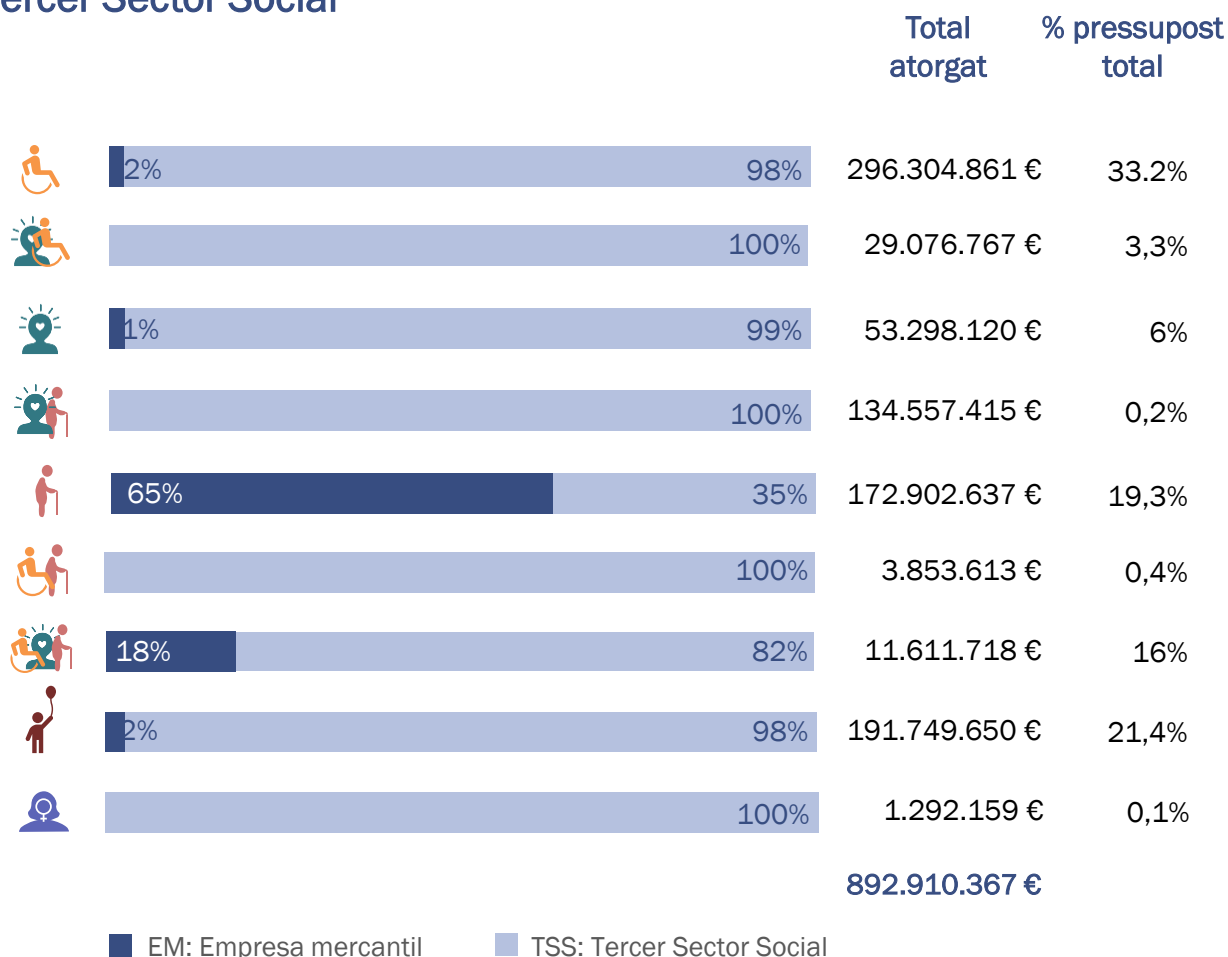
63% Infància i Adolescència (10/16 serveis)

29% Dones víctimes de violència masclista (2/7 serveis)

Tampoc es disposa d'informació de la totalitat dels serveis dirigits a:

- Persones amb drogodependències i/o altres addiccions (7 serveis)
- Persones afectades pel virus VIH/SIDA (4 serveis)
- Suport als serveis socials especialitzats (1 servei)
- Altres prestacions de serveis (1 servei)

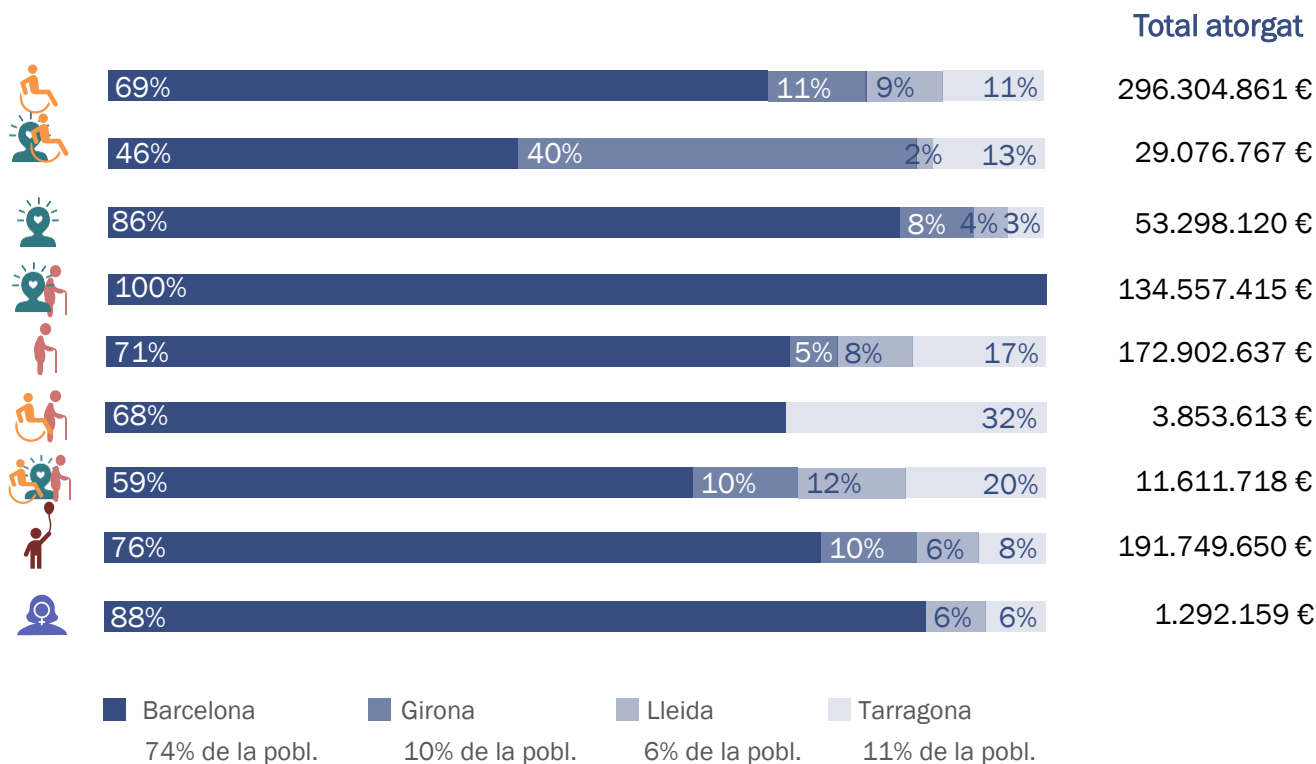
Pressupost invertit segons el col·lectiu atès: Empresa mercantil i Tercer Sector Social

- El Tercer Sector Social es presenta com a quasi única alternativa en la majoria de col·lectius atesos per la cartera a excepció del col·lectiu de gent gran.
- L'Empresa mercantil és majoritària en l'atenció especialitzada en gent gran i està present en quasi tots els àmbits on s'atén aquest col·lectiu.
- A més a més, l'Empresa mercantil és present en els serveis híbrids per a gent gran, persones amb discapacitat i persones amb problemes de salut mental.
- Hi ha presència simbòlica de l'Empresa mercantil en l'àmbit de la discapacitat, de la infància i adolescència i de la salut mental.
- Únicament el Tercer Sector Social ofereix serveis en l'àmbit de la violència masclista.

Pressupost invertit segons el col·lectiu atès segons distribució territorial

Per províncies

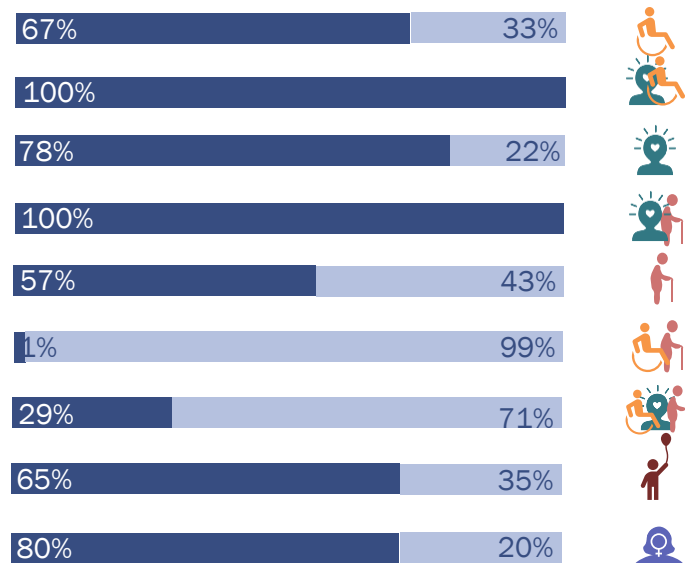

Partint de la hipòtesi que la proporció de l'import atorgat a cada territori hauria de correspondre amb el percentatge de població a nivell general del territori, s'extreuen les següents conclusions¹⁰:

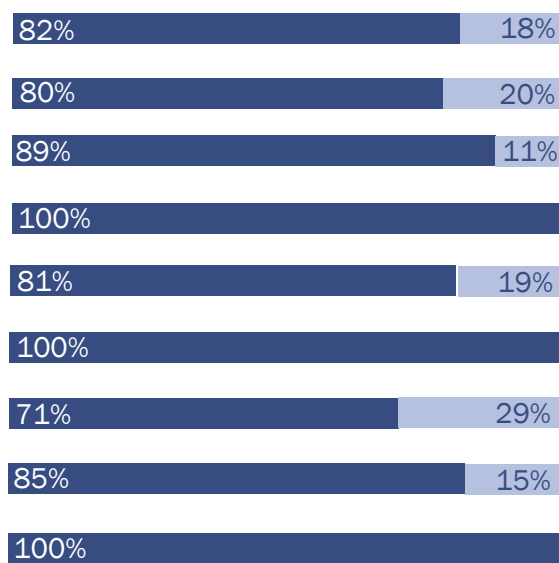
- La província de Barcelona és la que en major mesura ofereix serveis per a tots els col·lectius, especialment per a col·lectius específics.
- Els col·lectius híbrids són atesos en major proporció a les províncies de Girona, Lleida i Tarragona.
- Tenint present el percentatge de població que representa cada província sobre el total de població en conjunt a Catalunya (dades d'IDESCAT de l'any 2019) es podria deduir que a:
 - Girona manquen serveis adreçats a gent gran i dones víctimes de violència masclista
 - Lleida manquen serveis adreçats a persones amb problemes de salut mental
 - Tarragona manquen serveis adreçats a persones amb problemes de salut mental, a dones víctimes de violència masclista i a la infància i adolescència
 - Barcelona manquen serveis per a persones amb discapacitat¹⁰

¹⁰ Si bé no s'ha treballat amb la distribució de cada col·lectiu als diferents territoris per la impossibilitat d'obtenir d'aquestes dades per a tots els col·lectius estudiats; cal destacar que en el cas de les persones amb discapacitat, la manca de serveis a Barcelona s'agreuja si tenim present que el 52% de les persones que formen part d'aquest col·lectiu a Catalunya viuen a l'AMB inclosa Barcelona ciutat

AMB i Barcelona ciutat

Medi rural i medi urbà

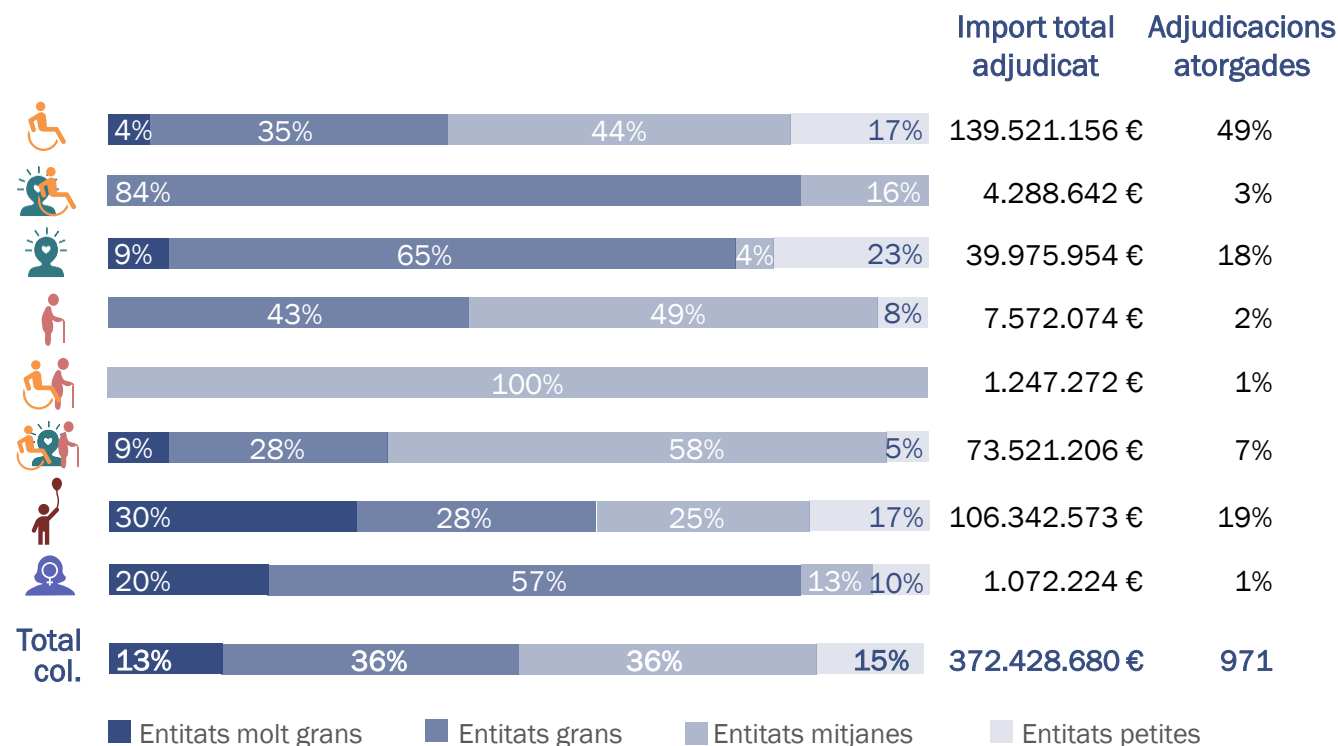

Partint de la hipòtesi que la proporció de l'import atorgat a cada territori hauria de correspondre amb el percentatge de població a nivell general del territori, s'extreuen les següents conclusions:

- Tots els serveis per a tots els col·lectius tenen una presència superior a la ciutat de Barcelona respecte a la proporció d'habitants que representa, tant sobre la població en conjunt de Catalunya (21%) com sobre la població en conjunt de tota l'AMB (50%), exceptuant els serveis per al col·lectiu híbrid de persones amb discapacitat i gent gran.
- En alguns casos els col·lectius híbrids s'atenen en major proporció en el medi rural que en medi urbà (salut mental/discapacitat i gent gran/salut mental/discapacitat) respecte la proporció que representa cada medi sobre el total de població en conjunt.
- No s'atorga pressupost directe des de la Generalitat mitjançant la Cartera de Serveis Social destinat a dones víctimes de violència masclista en medi rural i també està infrarepresentat l'import destinat a persones amb problemes de salut mental en medi rural respecte la proporció d'habitants que representen en conjunt.
- Els serveis per a persones amb discapacitat, per a persones amb problemes de salut mental, per a gent gran i per a infants i adolescents al medi urbà tenen una presència similar a la proporció d'habitants que representen sobre la població total en conjunt.

Pressupost invertit segons el col·lectiu atès: mida entitats

Dels 372.428.680 € atorgats a entitats que formen part del cens d'entitats de la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social¹¹, els imports s'atorguen segons el col·lectiu atès a:

- Les entitats grans (amb un pressupost d'entre 500.001€ i 5.000.000€) amb un 36% i les entitats mitjanes (amb un pressupost d'entre 50.001€ i 500.000€) amb un 36% suposen en el conjunt de la cartera el 72% de l'import de la cartera gestionat per les entitats que formen part del cens d'entitats de la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social.
- Les entitats grans són les majors prestadores de serveis en l'àmbit de la violència masclista, la salut mental i l'àmbit híbrid de discapacitat i salut mental (57%, 65% i 84% respecte el total de cada col·lectiu, respectivament).
- En l'àmbit de la gent gran, on els contractes són els de major volum, destaca que no hi hagi entitats molt grans (amb un pressupost de més de 5.000.000€) del Tercer Sector Social oferint aquests serveis.
- Les entitats mitjanes són majoritàries en els serveis de gent gran, persones amb discapacitat i l'híbrid de salut mental, gent gran i discapacitat (49%, 44% i 58% respecte l'import total de cada col·lectiu gestionat per les entitats que formen part del cens d'entitats de la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social, respectivament).
- Les entitats molt grans i petites (amb un pressupost de fins a 50.000€) tenen una baixa presència a la cartera suposant només un 13% i un 15% de l'import total de la Cartera gestionat per les entitats que formen part del cens d'entitats de la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social.

¹¹ Les entitats que formen part del cens de la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social gestionen el 47% d'adjudicacions que rep el Tercer Sector Social i el 50% de l'import atorgat al Tercer Sector Social.

3

Valor afegit del Tercer Sector Social

Valor afegit del Tercer Sector Social

Des d'un punt de vista qualitatiu, en base al treball realitzat amb persones expertes del Tercer Sector Social es pot extreure que els trets diferencials del Tercer Sector Social en la provisió de la Cartera de Serveis Socials són els següents:

Proximitat i vincle territorial

Les organitzacions del Tercer Sector Social treballen des de la proximitat, en contacte directe amb les persones i col·lectius atesos, generant un arrelament. Aquesta proximitat permet tenir un coneixement acurat de la realitat als diferents territoris.

Participació activa de les persones en 1ª persona

S'inclou la participació activa de les persones en primera persona i de les seves famílies, passant de ser subjectes passius individuals atesos a ser subjectes actius que decideixen, influeixen i/o participen.

Especialització en col·lectius i territoris

L'atenció del Tercer Sector Social està orientada a satisfer i respondre a les necessitats de col·lectius amb una mirada territorial, atenent a les diferències que es puguin donar en els diferents territoris.

Atenció adaptada a les necessitats de les persones

Flexibilitat i adaptabilitat a les necessitats de les persones, superant, en molts casos, la rigidesa dels serveis de la Cartera, que estan estandarditzats, a partir de categories homogènies i estructures estables.

Dimensió comunitària

Els serveis oferts pel Tercer Sector Social promouen i es fonamenten en valors orientats a les persones i a la comunitat a què s'ofereixen.

Atenció i reinversió enfront distribució de dividends

Les entitats del Tercer Sector Social són sense ànim de lucre i no han de respondre a les necessitats de retribució de dividends d'accionistes prioritzant sempre l'atenció i la reinversió davant el lucre individual, garantint la millora contínua dels serveis.

Voluntariat en la prestació de serveis

El voluntariat té un paper fonamental en la sensibilització, en la prestació de serveis, en la visibilització i denúncia de desigualtats socials i en la millora de les polítiques públiques.

La nostra missió

Les entitats del Tercer Sector Social tenen com a missió la millora de la qualitat de vida de les persones. La prestació de serveis i obtenció de beneficis són els mitjans per assolir aquesta finalitat enfront de l'empresa mercantil que té com a objectiu la maximització dels seus beneficis i la qualitat de vida de les persones ateses com a mitjà.

4

Proposta d'iniciatives
per a la millora del
paper del Tercer Sector
Social com a agent de
provisió de la Cartera de
Serveis Socials

Proposta d'iniciatives per a la millora del paper del TSS com a agent de provisió de serveis socials

Reptes del Tercer Sector Social i demandes a l'Administració Pública

Des d'un punt de vista qualitatiu, en base al treball realitzat amb persones expertes del Tercer Sector Social, s'identifiquen unes propostes de millora a l'Administració Pública per a què el Tercer Sector Social tingui un major impacte i presència a la cartera, així com els reptes que ha d'abordar el Tercer Sector Social per tal de tenir un major impacte i presència a la Cartera. Aquests reptes es concreten en iniciatives que permetran al Tercer Sector Social assolir-los.

Reptes del Tercer Sector Social i iniciatives per abordar-los

Els reptes identificats són els següents. Cal tenir en compte la complexitat i diversitat dels agents del Tercer Sector Social, de manera que no tots els reptes i totes les iniciatives apelen per igual a tots ells:

- ◆ Augmentar la **capacitat d'incidir** en la Cartera de Serveis Socials.
- ◆ Augmentar el nivell de **diversificació dels serveis** oferts.
- ◆ Augmentar la **capacitat econòmica i d'inversió** de les entitats
- ◆ Fomentar la **digitalització i innovació** en el marc de les entitats
- ◆ Millorar l'**eficiència en la gestió** de les entitats.
- ◆ Fomentar processos de **millora continua** en la intervenció.

A continuació es proposen iniciatives identificades per abordar els reptes del Tercer Sector Social:

Augmentar la capacitat d'incidir en la Cartera de Serveis Socials.	Visibilitzar la necessitat d'un marc legislatiu per a la provisió de serveis socials per part del TSS Visibilitzar la contribució i el valor afegit del sector en la provisió de serveis socials. Promoure espais d'interlocució i diàleg amb les Administracions Públiques. Articular i enfortir les entitats de segon i tercer nivell per a dur tasques d'incidència política.
Augmentar el nivell de diversificació dels serveis oferts.	Fomentar aliances i intercooperació entre entitats del TSS i entre aquestes i entitats d'altres sectors. Créixer introduint nous serveis i/o col·lectius.
Augmentar la capacitat econòmica de les entitats	Fomentar aliances i intercooperació entre entitats del TSS i entre aquestes i entitats d'altres sectors. Augmentar la dimensió de les entitats mitjançant processos de creixement. Fomentar instruments propis del sector que financin aquestes iniciatives. Captar finançament privat.
Fomentar la digitalització i innovació en el marc de les entitats.	Garantir una formació continuada de les persones treballadores. Invertir en nous projectes, per tal d'introduir metodologies innovadores. Fomentar aliances i intercooperació entre entitats del TSS. Cercar recursos i fonts de finançament privat i europeus.
Millorar l' eficiència en la gestió de les entitats.	Garantir una formació continuada de les persones treballadores. Assolir un balanç entre els recursos estructurals i els recursos d'intervenció de les entitats.
Fomentar processos de millora continua de la intervenció.	Garantir una formació continuada de les persones treballadores. Dur a terme avaluacions d'impacte, recollint dades significatives per al sector. Fomentar l'intercanvi de bones pràctiques entre entitats. Millorar la gestió del coneixement de les entitats. Cercar recursos i fonts de finançament privat i europeus. Avançar cap un equilibri entre l'estandardització i l'adaptació a les necessitats de les persones usuàries. Dur a terme avaluacions de la implementació i de l'impacte.

Propostes de millora per a l'Administració Pública

Pel que fa a les propostes de millora que es planteja que es poden abordar per part de l'Administració Pública per a què el Tercer Sector Social tingui un major impacte i presència a la cartera, es plantegen les següents:

- ◆ Incrementar la **dotació econòmica** de la Cartera de Serveis Socials.
- ◆ Establir un **model de concertació públic-social exclusiu**.
- ◆ Atorgar **concessions de menor dimensió**, facilitant-hi l'accés a entitats del Tercer Sector Social de dimensió petita i mitjana-petita.
- ◆ Incorporar com a **objectius estratègics de les licitacions** la territorialitat, la proximitat i la personalització dels serveis.
- ◆ Aprovar la **Llei del Tercer Sector Social**, per tal d'enfortir-lo i dotar-lo d'un marc legislatiu.
- ◆ Redissenyar l'enfocament de la Cartera de Serveis Socials, promovent el **model comunitari**.
- ◆ Replanificar la cartera per tal d'avançar vers un **equilibri territorial en la prestació dels serveis segons les necessitats de la població**.

5

Annexos

Detall de les tipologies de serveis

Les tipologies de serveis recollides a les resolucions per a la concessió de serveis són les que apareixen a continuació i s'han classificat segons si es tracta de serveis d'atenció, diürns o residencials¹²

Acompanyament joves tutelats-SAEJ (servei d'acompanyament especialitzat per a joves tutelats i extutelats)

Centres de desenvolupament infantil i atenció precoç

Grups de suport

Orientacions

Servei d'Assistència Personal

Servei de centre de dia d'atenció especialitzada temporal o permanent

Servei de Suport a l'Autonomia a la Pròpia Llar

Servei de transport

Servei Tècnic de Punt de Trobada

Serveis d'acompanyament

Serveis de tuteles (amb discapacitat, gent gran i salut mental)

Suport a l'autonomia personal

Suport serveis especialitzats (servei de teràpia alimentària i suport psiquiàtric)

Teràpies

Centres de dia

Centres ocupacionals

Serveis ocupacionals d'Inserció

Serveis de suport d'inserció laboral

Serveis de teràpia ocupacional

Centre d'acolliment infants-adolescents (servei de centre d'acollida)

Llar amb suport per a gent gran i persones amb problemes de salut mental

Llar psiquiàtrica

Llar residència per a gent gran, per a persones amb problemes de salut mental i per a persones amb discapacitat

Llars residències

Pis assistit joves 16 a 18 anys i per a joves majors de 18 anys

Residencial acció educativa-CRAE (servei de centre residencial d'acció educativa)

Residències (psiquiàtrica, per a gent gran, per a persones amb discapacitats,

Servei de Pis Suport-Servei Substitutori de la Llar

Servei experimental (servei de primera acollida i atenció integral de menors estrangers no acompanyats)

Servei experimental (servei de protecció d'emergència)

Serveis
d'atenció

Serveis
diürns

Serveis
residencials

¹² A cada línia de la COSPE se li ha atorgat aquesta mateixa tipologia de serveis per tal de poder-los analitzar conjuntament

6

Agraiments

Agraïments

Gràcies a totes les entitats i federacions que han participat a les sessions de treball i han fet comentaris i facilitat informació a l'estudi, aportant la seva visió, coneixement i experiència a **l'Estudi Serveis Socials: Anàlisi per identificar el paper del Tercer Sector Social com a agent de provisió de la Cartera de Serveis Socials:**

- COCARMÍ
- Creu Roja
- DINCAT
- Direcció General de Serveis Socials
- ECAS
- ECOM
- FEATE
- FEDAIA
- Federació Salut Mental Catalunya
- Fundació Pere Tarrés
- Fundesplai

EN CONVENI AMB:

Generalitat de Catalunya
**Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies**

